

De vervreemding, kanker van het gerecht

Vrederechter Guy Rommel breekt opnieuw een lans voor echt onafhankelijke vrederechten. Daarnaast onderstreept hij wat echt goede rechters zijn.

Guy Rommel

Dat een aantal gerechten vierkant draait en sommige rechters zich beschamend gedragen, is gewoon nieuws geworden. Dat nieuws op zich is niet de ziekte, maar slechts het teken, het symptoom ervan. Justitieminister De Clerck belooft grotere rechtbanken en gespecialiseerde rechters. Dat is zelfs geen symptoombestrijding, laat staan een bestrijding van de ziekte. Welke ziekte? De systematische maatschappelijke vervreemding en zelfvervreemding van veel rechters. Die rechters ontkennen bovendien hun ziekte, met de bedoeling buiten de operatiekamer te blijven. Begrijpelijk dat sommigen er zelfs alles aan doen om hun ziekte uit te voeren naar de kerngezonde vrederechters: wanneer alle rechters zonder uitzondering ziek zijn, kunnen die rechters met nog meer zelfverzekerdheid beweren dat niet zij, maar de maatschappij of de politiek ziek zijn. Zo kan je ook het beleid van De Clerck samenvatten: de zieken gezondheid beloven door de gezonden ziek te maken. De burgers kunnen slechts dromen van het wijze staatsmanschap van de eerdere Justitieminister Vandeurzen. Om zijn voornemen kracht bij te zetten benut De Clerck ingehuurde adviezen van enkele hoogleraren. Die weldenkende professoren hebben geen besef van de bureaucratische zelfopvatting van het gerecht, om de eenvoudige reden dat zij die zelf hebben voortgebracht. Ik bedoel de universitaire verenging van het juridisch denken tot een comfortabele positivistische ingesteldheid. Recht, niets dan recht. Alsof de betwistingen van de burgers tot vrijblijvende, juridische spelletjes kunnen worden herleid. Die betwistingen raken dramatisch hun leven.

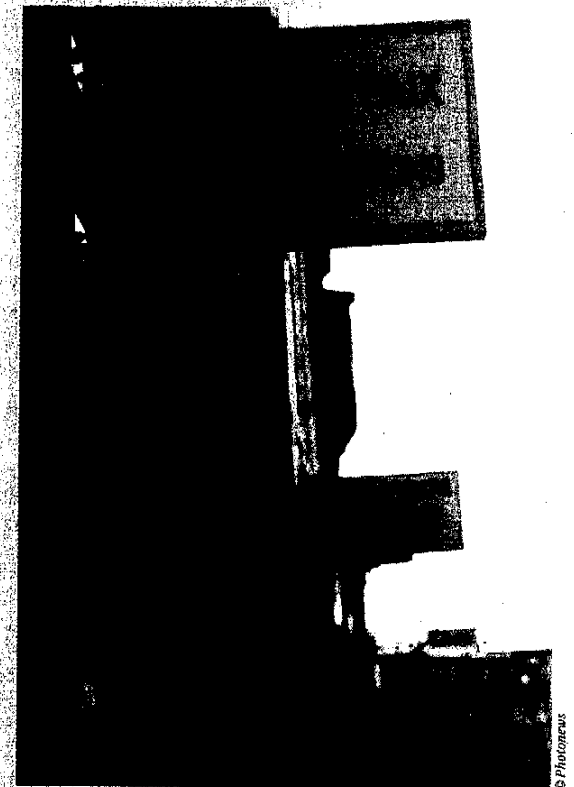
NODEN VAN BURGERS

Diezelfde professoren hebben bovendien, alle goede bedoelingen ten spijt, weinig of zelfs helemaal geen ervaring met de maatschappelijke werkelijkheid, namelijk een materieel en

mentaal steeds moeilijker leven, met een onvoorstelbare hoeveelheid en diversiteit aan spanningen tussen de mensen, spanningen die ze dikwijls samen oplossen, maar die ze even dikwijls niet kunnen oplossen en waarvoor ze aangewezen zijn op advocaten, die in hun ogen steeds geldelijk te duur zijn, en op rechters, die in hun ogen steeds psychisch te duur zijn.

Onze maatschappij wordt geteisterd door een mateloze hoeveelheid stil of explosief psychisch lijden. De toegevoegde waarde van zowel rechters als advocaten is te dikwijls ondermaats: de mensen worden er nog zieker van. In de huidige rechterlijke organisatie ontsnappen voornamelijk de vrederechters dankzij hun zelfstandigheid, hun kantongebondenheid en hun vastheid aan die kanker. Zij zijn zelfs zo verantwoordelijk om zelf nog concrete maatregelen voor te stellen ter aanscherping van hun maatschappelijke verantwoordelijkheidszin. Zij wensen bovendien een onderhandeling over de samenstelling van maatschappelijk relevante bevoegdheidspakketten, uitsluitend samengesteld in functie van de dagelijkse, vitale noden van de burgers. De burgers hebben behoefte aan rechters die het recht beheersen. Laat de universiteit daar op maatschappelijk verantwoorde wijze werk van maken. De burgers hebben bovendien nood aan rechters met proceservaring op het terrein. Alleen de advocatuur kan daarvoor instaan. Toch doen sommigen er alles aan om die onvervangbare leerschool te verdringen ten gunste van een eigen inteelschool van rechters-ambtenaren.

De burgers hebben vervolgens ook nood aan rechters met een maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef, inzonderheid een oplossingsgerichte bezorgdheid. Voor het kweken van dat besef staat het gerecht zelf in. Het gerecht weet echter doorgaans niets af van het bestaan van zoiets als een burgermaatschappij en heeft weinig belangstelling voor de gevolgen van zijn optreden. Het recht is daarvoor aansprakelijk, zegt men zelfverontschuldigd. De burgers hebben ook nood aan ge-

Justitieminister De Clerck belooft grotere rechtbanken en gespecialiseerde rechters. Dat is zelfs geen symptoombestrijding, laat staan een bestrijding van de ziekte. Welke ziekte? De systematische maatschappelijke vervreemding en zelfvervreemding van veel rechters.

motiveerde rechters: voor het doen openbloeien van de rechters tot wijsheid staat het gerecht in. De demotivatie slaat echter overal toe, niet omwille van zogezegd slechte computers, versleten tapijten of te weinig referendarissen, maar omwille van de verkleuterende, interne machtscultuur. De burgers hebben tot slot nood aan 'onbepreekbare' rechters: te veel oversten zijn het noorden kwijt over de hoge en broze vereisten van het rechtspreken.

(De auteur is vrederechter in Sint-Gillis-Brussel)